

Владислава Попенко

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Донецького національного університету імені Василя Стуса

РОЛЬ ПОДКАСТІВ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

У тезах розглянуто основні тематичні зміни у подкастингу після повномасштабного вторгнення РФ, зокрема акцент на відродженні української культурної спадщини, збереженні національної ідентичності та спротиві інформаційній агресії. Також окреслено вплив війни на формати та зміст подкастів.

Ключові слова: *подкасти, культурна спадщина, війна, медіапростір.*

У глобальному контексті подкастинг сьогодні є одним із найбільш динамічних сегментів цифрових медіа. За даними Podcast Index, у світі функціонує понад чотири з половиною мільйони активних подкастів та десятки мільйонів окремих епізодів, і ці показники демонструють стабільне зростання завдяки доступності технологій створення аудіоконтенту та розвитку стрімінгових платформ [3]. Найбільшими платформами дистрибуції подкастів залишаються Spotify, Apple Podcasts, YouTube та Amazon Music, які формують основну інфраструктуру глобального аудіоринку[1].

В Україні після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у лютому 2022 року медійний ландшафт України зазнав суттєвих змін. В умовах активної фази війни значну популярність отримали цифрові медіа, зокрема подкасти – як форма мобільного, доступного і персоналізованого контенту.

За даними дослідження галузі подкастерів, що представив MEGOGO AUDIO, найбільший приріст активності у створенні подкастів припав на 2022 рік. Саме тоді 28,1% респондентів розпочали свою роботу над подкастами, що є найвищим показником за весь період розвитку цього медіаформату [2].

Варто зазначити, що подкасти стали важливим інструментом не лише інформування, а й збереження, трансляції та популяризації української культурної спадщини. Подкастинг в умовах війни набув виразного гуманітарного та культурного спрямування. З'явилися численні проекти, які орієнтовані на осмислення національної ідентичності, повернення до витоків української культури та мистецтва, а також переосмислення

традицій та звичаїв, які протягом десятиліть маргіналізувалися або витіснялися під впливом колоніального дискурсу.

За даними дослідження MEGOGO AUDIO, про стан ринку подкасту в Україні, тема української культури та мистецтва посіла перше місце у розділі «Найпопулярніші тематичні категорії серед подкастерів в Україні». Друге місце у цьому рейтингу займає тема української історії та суспільства [2].

Однією з ключових функцій подкастів стало формування національної ідентичності через розповідь – індивідуальну, локальну, емоційно насичену. У цьому контексті аудіоформат виявився ефективним інструментом культурної комунікації, оскільки дає змогу глибше рефлексувати над питаннями української ідентичності, культурної самобутності та історичної пам'яті.

Наприклад, проєкт «Файний Подкаст» громадської організації Волинська фундація, зосереджується на розмовах із діячами сучасної української культури, мистецтва та літератури, які сприяють збереженню історико-культурної спадщини та національної ідентичності. «Ми спілкуємося із людьми, які творять сучасну українську культуру, [...] підіймають суспільно-важливі теми та стоять на захисті національної культурної та мовної ідентичності», - йдеться на сторінці у Spotify «Файного подкасту» [5].

Крім того, подкасти стали ефективною платформою для деколонізації інформаційного простору. Багато авторських проєктів спрямовані на критику імперських міфів, викриття радянської інтерпретації історії, а також повернення маргіналізованих голосів та сюжетів. Такі подкасти протидіють інформаційній агресії, виступають чинником символічного спротиву через переозвучення українських сенсів, культурних кодів та смислів.

Прикладом такого проєкту є подкаст «Де ми?» від онлайн-медіа «Свідомі» [6]. Він присвячений дослідженню колоніального минулого України та його впливу на сучасність. Ведучі Маріам Найєм та Валентина Сотникова аналізують історичні події, які формували українську ідентичність, та обговорюють, як ці події відображаються в культурі, суспільстві та повсякденному житті сьогодні. Мета подкасту — допомогти слухачам краще зрозуміти себе та місце України у світі, розглядаючи питання деколонізації та самовизначення. У 2023 році подкаст «Де ми?» отримав премію «Слушно» від MEGOGO AUDIO в категорії «Найкращий подкаст про культуру та мистецтво».

Також варто відзначити активізацію міжнародного виміру українського подкастингу. Чимало проєктів з'являються у двомовному форматі або ж створюються закордонними експертами. Це дозволяє залучати до українського культурного контексту світову аудиторію,

демонструвати унікальність української спадщини, формувати позитивний імідж держави на глобальному рівні.

Наприклад, The Making of Modern Ukraine – подкаст, що пропонує лекції професора історії Єльського університету Тімоті Снайдера, присвячені історії України та її становленню як сучасної держави. Лекції читаються англійською мовою та охоплюють ключові моменти української історії [4].

Подкасти в умовах повномасштабної війни стали не лише інформаційним ресурсом, але й культурною платформою опору. Вони виконують функції збереження історичної пам'яті, популяризації автентичної культури та зміцнення національної ідентичності в інформаційному просторі. Зважаючи на мобільність та доступність слухачеві, подкастинг посідає важливе місце у структурі сучасної української медіакультури воєнного періоду.

Список використаних джерел

1. Buzzsprout URL: <https://www.buzzsprout.com/stats> (дата звернення 01.04.2026)
2. MEGOGO AUDIO. Результати дослідження «Портрет українського подкастера». URL: <https://drive.google.com/file/d/1ie1N722fiVfJoScZ7zpYX59V8HFEJ1yd/view> (дата звернення 02.04.2026)
3. Podcast Index
URL: <https://podcastindex.org/stats> (дата звернення 01.04.2026)
4. Timothy Snyder. The Making of Modern Ukraine.
URL: <https://podtail.com/ru/podcast/the-making-of-modern-ukraine/> (дата звернення 02.04.2026)
5. Volyn Foundation. Файний Подкаст.
URL: <https://open.spotify.com/show/28sBIDCEzKOsJjqtjxeKSn> (дата звернення 03.04.2026).
6. Свідомі медіа. Де ми?
URL: <https://open.spotify.com/show/64MCBKbeAM9kknbiawDLvL> (дата звернення 03.04.2026)

Науковий керівник: Чорнодон М.І., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики та соціальних комунікацій Донецького національного університету імені Василя Стуса